

مقایسه سرعت نامیدن اسامی و افعال در فارسی آموزان غیرایرانی و فارسی زبانان ایرانی

زهرا دهقان قجور

چکیده

در این پژوهش به بررسی تفاوت سرعت نامیدن اسامی و افعال در میان فارسی آموزان غیرایرانی دوزبانه و فارسی زبانان ایرانی تک زبانه پرداخته شده است. برای بررسی این تفاوت از آزمون نامیدن تصویر استفاده شده است. برای این منظور ۴۰ شرکت کننده که ۲۰ نفر از آنها فارسی آموز غیرایرانی و ۲۰ نفر دیگر آنها فارسی زبان ایرانی هستند، شرکت کرده اند. اطلاعات این پژوهش با استفاده از نرم افزار آماری SPSS.27 در بخش آمار استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

کلیدواژگان: پردازش، بازیابی، دوزبانی، زبانگردانی، بازداری

مقدمه

اگرچه به لحاظ ویژگی های لغوی و فعالیت قسمتهای متفاوتی از مغز، تفاوت پردازش اسامی و افعال مورد تاکید قرار گرفته است، با وجود این، سطوح پردازش لغت با تاثیرگذاری بیشتر در میزان تاخیر شدگی، مورد بررسی قرار نگرفته است. همچنین، با وجود مطالعات گسترده در حوزه دوزبانگی، که موید تاثیرگذاری زبان اول در پردازش زبان دوم می باشند، تاکنون، سطوح پردازش لغت با تاثیرگذاری بیشتر در میزان تاخیرشدگی پردازش اسامی و افعال در زبان اول و دوم، مورد مقایسه قرار نگرفته است، در حالیکه پژوهشی تطبیقی از این نوع، گذشته از آنکه می تواند پاسخگوی سوالات متعددی در مطالعات روانشناسی زبان باشد، بیانگر بخشی از ویژگی های پردازش در حالت فراگیری زبان اول در مقایسه با حالت یادگیری آگاهانه زبان یا زبان دوم می باشد (غفارثمر و همکاران، ۱۳۹۳).

در این پژوهش به مقایسه سرعت نامیدن اسم و فعل میان فارسی آموزان غیرایرانی دو زبانه فارسی و تک زبانه های فارسی زبان ایرانی می پردازد. در این پژوهش سوالات زیر را مورد بررسی قرار می دهد:

۱. مقایسه سرعت اسم در فارسی آموزان غیرایرانی و فارسی زبانان ایرانی

۲. مقایسه سرعت فعل در فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

۳. مقایسه سرعت اسم و فعل در فارسی آموزان غیرایرانی

۴. مقایسه سرعت اسم و فعل در فارسی زبانان ایرانی

۵. مقایسه جنس در سرعت نامیدن اسم و فعل

۱. دوزبانگی/چندزبانگی

با توجه به تحولات گسترده در قرن ۲۰ و جابه جایی گسترده مردم در سرتا سر جهان و نیز برخورد های زبان ها و فرهنگ های مختلف، اکنون دو یا چند زبانه بودن از حالت استثنایی خود خارج و به ویژگی معمولی عصر کنونی تبدیل شده اس. به گونه ای که گفته می شود اکثریت مردم جهان را دو یا چند زبانه ها تشکیل می دهند (کولماس ۲۰۰۵ به نقل از غفار ثمر، ۱۳۹۸). دوزبانگی را از جنبه های مختلفی تعریف کرده اند. استاینبرگ ۱۳۹۳ بیان می کند که با وجودی که ما دوزبانه ها را اغلب کسانی که می توانند به دوزبان صحبت کنند می دانیم اما دوزبانگی می تواند انواع مختلفی داشته باشد. او ادامه می دهد که به فردی دوزبانه گفته می شود که (۱) بیش از یک باز نمود برای یک شیوه زبانی به کار ببرد، (۲) دو زبان به دو شیوه متفاوت بداند. بعضی از متخصصین مهارت هم اندازه در دو زبان را مورد توجه قرار می دهند و لذا فردی را دوزبانه می نامند که علاوه بر زبان اول خویش، دارای مهارتی هم اندازه در زبان دیگر باشد

و این توانایی را داشته باشد که بتواند هر یک از آنها را به طور مساوی و در شرایطی همانند مورد استفاده قرار دهد. بعضی دیگر از متخصصین استعداد روان گویی در زبان دوم را معیار قرار می دهند و آن را به عنوان دوزبان گرایی مطرح می نمایند (محمدزاده، ۱۴۰۰). یول ۱۹۸۵ به گونه‌ی دیگری از دوزبانگی اشاره می کند و بیان می کند، فردی دوزبانه کسی است که عضوی از گروه اقلیت در یک جامعه زبانی رشد کند ولی زبان دیگری نیز برای مشارکت در جامعه زبانی وسیع تر یاد بگیرد.

۲. دوزبانگی و بازداری

در افراد دو زبانه پدیده زبانه‌گردانی به استفاده متناوب از دو یا چند زبان در طول یک تعامل محاوره‌ای اشاره دارد (گاس و سلینگر، ۲۰۰۸ به نقل از دهقان، ۱۴۰۰). همچنین عبدالمهدی مقدم و همکاران ۱۳۹۱ بیان می کنند که فرد دوزبانه دو مجموعه سازماندهی شناختی و دو بافت زبانه‌گردانی و بازیابی دارد و زبانه‌گردانی و بازیابی دو ساختار اصلی در حافظه هستند. افراد دو زبانه غالباً در حین گفت و گو از زبانی به زبان دیگر روی می آورند. این عمل را زبان گردانی یا رمزگردانی یا کدگردانی می نامند. رمزگردانی استفاده از دو یا چند زبان در طول یک پاره گفتار و یا جمله است (ون دالم، ۲۰۰۷، به نقل از غیثیان و رضایی، ۱۳۹۳). از آنجایی که فرد دوزبانه یا چند زبانه هنگام زبانه‌گردانی نیاز به تعویض زبان دارد، باید مکانیسمی را فعال کند که مانع از انتخاب نادرست زبان شود و تنها دسترسی به زبان هدف را باز بگذارد. به این مکانیسم بازداری گفته می شود. دوسون و کوپیر ۲۰۱۰، بازداری را ظرفیت تفکر قبل از عمل تعریف می کنند. آن‌ها ادامه می دهند که بازداری، برای مقاومت در برابر میل به گفتن یا انجام چیزی است و گاهی به فرد فرصت می دهد تا موقعیت را ارزیابی کند و تبیین نماید که رفتار او چه تاثیری بر موقعیت دارد. براساس ماوتر و الپورت (۱۹۹۹) در رابطه با چندزبانگی آنها بیان می کنند که موضوع میزان تسلط به زبان و میزان بازداری مورد نیاز است. اگر فردی دوزبانه با تسلط متفاوت زبانی (تسلط کمتر به زبان دوم) را حین گفت و گو در زبان اول در نظر بگیریم، زبان اول نیاز بیشتری به بازدار ینسبت به زبان دوم دارد. زبانه‌گردانی در زبان اول دشوارتر است زیرا که بازداری مقاومت بیشتری نسبت به آن نشان می دهد. زبانه‌گردانی در زبان دوم ظاهراً دشواری کمتری دارد زیرا که نیازمند مقدار زیادی از بازداری نیست و از این رو سریعتر فعال می شود. آنها نشان دادند که زبانه‌گردانی نامتقارن بین زبان اول و دوم وجود دارد که کنعکس کننده تفاوت مقدار زمان بازیابی و تسلط بیشتر زبانی است که نقش اثرگذار بازداری را نشان می دهد. به نظر می رسد که تسلط زبانی می تواند وسعت بازداری در زبانه‌گردانی را محدود کند.

اگر در این حین بازداری به درستی عمل کند ممکن است فرد دچار تداخل زبانی شود. تداخل اثری است که در فرایند یادگیری زبان دیگر به دلیل پیشینه زبان آموزان ایجاد می شود. علاوه بر این، تداخل، از داشتن دانش دو زبان که به طور همزمان فعالند، ناشی می شود که از طریق بازداری زبانی که وظیفه نامناسبی دارد یا افزایش فعالیت زبانی که قصد استفاده از آن را دارند، ایجاد می شود (دهقان، ۱۴۰۰).

بر اساس فرضیه میانجی (کرول و برونینگ، ۱۹۸۷) لغات زبان اول نقش واسطه در پردازش لغات زبان دوم دارند. اما با افزایش دانش زبان دوم در افراد دو زبانه، پردازش زبان دوم از طریق الگوی واسطه مفهوم و مستقل از لغات زبان اول و از طریق دسترسی به سطح ادراک امکان پذیر خواهد بود، در واقع می توان گفت بیشترین میزان تاثیر زبان اول در سطوح اولیه یادگیری زبان دوم می باشد (غفارنمر و همکاران، ۱۳۹۳).

۳. آزمون نامیدن تصویر

طراحی و ایجاد تکالیف نامیدن خودکار سریع اولین بار توسط استروپ (۱۹۳۵) مورد توجه قرار گرفت. او تکلیف نامیدن خودکار سریع را بر مبنای یک معیار عصبی-روانشناختی (نوروسایکولوژی) بالینی طراحی کرد. آزمون نامیدن وی شامل نامیدن پیوسته رنگ های چاپ شده بر صفحات رنگی است. بعد از آن دنکلا و رودل در سال ۱۹۷۶ برای ارزیابی نامیدن خودکار سریع در کودکان نارساخوان از نامیدن پیوسته اشیا حروف رنگ ها و اعداد استفاده کردند (ولف و دنکلا، ۲۰۰۰ به نقل از سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۲). در این آزمون، همانطور که توسط (استروپ ۱۹۳۵) گزارش شده است، شرکت کنندگان موظف بودند رنگ جوهر نوشته یا نام کلمه را بگویند. مشاهدات اصلی در این پژوهش این است که نامگذاری رنگ و جوهر نامتناجس (مثلا کلمه آبی و رنگ جوهر سبز) زمان بیشتری نسبت به نامگذاری رنگ و جوهر متجانس (مثلا رنگ کلمه و جوهر قرمز) نیاز دارد. از دهه ۱۹۶۰ تکلیف استروپ به ابزار مهمی در روان شناسی شناختی برای مطالعه فرایند های تولید کلمه، تشخیص کلمه، توجه و کنترل اجرایی تبدیل شده است (استارولد و هیچ، ۲۰۱۷). آزمون نامیدن تصویر در طول سالها با توجه به نیازهای محققان و پژوهشگران اشکال مختلفی به خود گرفته و پژوهشگران انواع مختلف آن را طراحی و اجرا کرده اند. سلیمانی و همکاران ۱۳۹۲ این آزمون را توانایی شخص در درک یک نماد دیداری از قبیل حرف، رنگ یا بازیابی نام آن به طور سریع و درست تعریف کرده اند. آنها بیان می کنند که این آزمون ظرفیت پیش بینی و ساده و شاد بودن آزمونهای سرعت نامیدن و قابلیت اجرای سریع آن باعث شده است که این آزمون ها نسبت به شیوه های دیگر ارزیابی و تشخیص برای سنین مختلف از اهمیت فوق العاده ای برخوردار باشد.

نامیدن در مواجهه با تصویر متداول ترین و شاخص ترین روشی است که برای ارزیابی و درمان نقایص بازیابی واژه به کار می رود. فرایند نامیدن تصویر نه تنها نیازمند بازیابی صورتهای واجی-واژگانی کلمات است، بلکه به مکانیسمهای پردازش شی دیداری و پردازش معنی نیاز دارد (ریمر و روئی ۲۰۰۲، به نقل از طحان زاده و همکاران، ۱۳۹۱). مطالعات نامگذاری تصویر در بزرگسالان بر اساس اندازه گیری زمان لازم برای ایجاد اولین نامی که به ذهن فرد می رسد انجام می شود. دلیل اصلی این است که ویژگی های تصویری بر مدت زمانی که برای دسترسی به تصویر نیاز است تاثیر می گذارد. همبستگی بین تاخیر نامگذاری و بسامد کلمه، آشنایی با مفهوم، سن اکتساب، پیچیدگی بصری و طول کلمه برای ارزیابی اینکه کدام یک از این متغیرها عامل تعیین کننده در فرایندهای نامگذاری تصویر هستند، استفاده شده است. همچنین مشخص شده است که آن دسته از ویژگی هایی که تاخیر نامگذاری را در بزرگسالان طولانی می کند بر سطح دقت نامگذاری تاثیر می گذارد (سی کویتس و همکاران، ۱۹۹۷).

این آزمون اهمیت ویژه ای در مطالعات روانشناسی زبان و همچنین در مدل‌های شناختی پردازش لغت دارد. در واقع سطوح مختلف پردازش همچون تشخیص مفهوم نمایش داده شده در تصویر استنتاج معنی و ارتباط معنی با توجه به مشخصات تصویر با استفاده از این آزمون قابل بررسی هستند (بیتس و همکاران ۲۰۰۳، به نقل از غفارثر و همکاران، ۱۳۹۳). تصاویر اغلب توسط روان‌شناسان شناختی استفاده می‌شود که توسعه عملکردهای شناختی را بررسی کنند. ویژگی‌های مختلف تصویر در کنار مشخصه‌های روانی‌شناسی مانند حافظه و فرایند بازداری قابل بررسی هستند. فرض بر این است که فرایندهای نامگذاری تصویر شامل فعال‌سازی چندین نامزد است که دارای خصوصیات ادراکی و عملکردی مشابه هستند. در این شرایط نامگذاری سریع خطاهای بیشتری ایجاد می‌کند زیرا زمان کافی برای تمایز بین نامزدهای مختلف وجود ندارد و باید انتخاب سریع تر انجام گیرد (سی کویتس و همکاران، ۱۹۹۷).

آزمون نامیدن تصویر فارسی در سال ۱۳۸۴ با الگوبری از آزمون نامیدن انگلیسی آرمسترانگ ساخته شد. این آزمون از آن زمان مورد استفاده بسیاری از محققان و درمانگران فارسی زبان قرار گرفته است (نیلی پور و همکاران، ۱۳۹۳). از این آزمون جهت ارزیابی تشخیص و درمان مشکلات واژه یابی در تحقیقات روانشناسی زیادی از جمله بیماران زبان پریش (مهری و همکاران، ۱۳۸۸) قرار گرفته است.

۴. بازیابی زبان

طحان زاده و همکاران ۱۳۹۱ این آزمون را با هدف بررسی توانمندی نامیدن شفاهی و بازیابی واژه مناسب می‌دانند و معتقدند که این آزمون بر مبنای مطالعات موجود درباره عوامل موثر بر دستیابی واژه، مدل‌های پردازش واژه، تنوع مقوله‌های معنای و مشخص ساخته شده است. آنها آزمون نامیدن فیلاولفیا را معرفی می‌کنند که ویژگی‌های روان - زبان‌شناسی مانند بررسی معنایی، واژگانی و بینایی را داراست که آیت‌های این آزمون و نیز شیوه استخراج و تحلیل پاسخ‌های آن، آن را از دیگر آزمونهای مشابه متمایز می‌سازد. بازیابی واژه یا نامیدن به طریق مختلف انجام و مورد ارزیابی قرار می‌گیرد: نامیدن تصویر، نامیدن کلمات نوشته شده، نامیدن در پاسخ به سوال شفاهی، جور کردن تصویر با کلمه، نامیدن در مواجهه نوشتاری، روانی کلامی، توصیف تصاویر، بازگویی داستان، تکمیل داستان، ارتباط ارجاعی و نمونه گفتاری محاوره‌ای از این دست آزمون‌ها هستند (لینه باف، ۱۹۹۰، به نقل از مهری و همکاران، ۱۳۸۸).

توانایی دست‌یابی واژگان در برقراری ارتباط کلامی از اهمیت بالایی برخوردار است. اکثر آزمونهای واژه یابی در زبان فارسی نیز بر نامیدن متمرکز بوده‌اند (قریشی و همکاران، ۱۳۹۳). دست‌یابی واژگانی به معنی انتخاب واژگان است. یک دیدگاه برجسته در تحقیقات معتقد است که وقتی وظایف به طور همزمان انجام می‌شود، انتخاب پاسخ گلوگاه پردازش را تشکیل می‌دهد. گلوگاه انتخاب پاسخ به این معنی است که تنها یک پاسخ را می‌توان در یک زمان انتخاب کرد (پیی و همکاران، ۲۰۱۵).

دست یابی واژگانی از نظر قریشی و همکاران ۱۳۹۳ به فعالیت ذهنی انتخاب یا بازیابی واژه اطلاق می شود. یکی از موضوعات مهم و اساسی در فرایند واژه یابی، مفهوم واژگان ذهنی است. واژگان ذهنی حاوی ویژگی های معنایی، نحوی و آوایی در مورد واژه مورد نظر است. به عبارتی دست یابی واژگانی عبارت است از بازیابی مدخل واژگانی از خزانه واژگانی. در این مدخل واژگانی دو بخش فرم و معنا سازماندهی شده اند و در بخش فرم اطلاعات واجی و صرفی واژه ذخیره می شود و در بخش معنا اطلاعات نحوی و معنایی واژه نگهداری می شود.

یک سوال مهم در روانشناسی زبان این است که گویندگان چگونه کلماتی را که می خواهند تولید کنند از حافظه انتخاب می کنند. این توانایی گزینش واژگانی نامیده می شود که موضوعی است در زمینه تولید کلمه مورد پژوهش بسیاری قرار گرفته است. یکی از روشهای مطالعه انتخاب واژگانی تمام شامل ارائه اشیا تصویری همراه با کلماتی است که حواس آزمون دهنده را پرت می کنند و موجب تداخل در تصاویر می شود (پییای و همکاران، ۲۰۱۳). یک فرض رایج در مدل های تولید زبان این است که انتخاب واژگانی یک فرایند رقابتی است. فرضیه انتخاب واژگانی توسط رقابت پیشنهاد می کند که با افزایش سطوح فعال کلمات غیرهدف زمان لازم برای انتخاب یک کلمه هدف افزایش می یابد. منبع اصلی شواهد تجربی که در حمایت از انتخاب واژگانی توسط رقابت انتخاب شده اثر تداخل معنایی است. فرضیه حذف پاسخ این است که زبان گفتاری تنها اجازه تولید یک کلمه را در یک زمان معین می دهد. بنابراین باید در یک سطح محیطی مناسب از پردازش، تولید زبان گفتاری شامل یک بافر خروجی باشد. نتیجه این است که در شرایط آزاده شده توسط پارادایم تداخل کلمه به دلیل تصویر یا کلمات پرت کننده ی حواس (نوشتاری یا شنیداری) زودتر از نام تصاویر هدف در دسترس مخاطبین قرار خواهد گرفت. بنابراین در یک رویداد نامگذاری تصویر معین در پارادایم تداخل کلمه/ تصویر یک تست، کلمه پرت کننده حواس، باید از بافر خروجی قبل از تولید نام تصویر پاک شود (جانسن و همکاران، ۲۰۰۸).

مارتینز کویتینیو و همکاران، ۲۰۱۹ نیز معتقدند که بسامد واژگانی معیاری است که میزان فعال شدن یک کلمه را نشان می دهد. این متغیر به میزان تکرار یک کلمه در یک زبان خاص اشاره دارد. کلمه ای با فرکانس بالاتر با دقت و سرعت بیشتری بازیابی می شود. آنها یک همبستگی منفی بین تاخیر نامگذاری و بسامد واژگانی یافتند. این بدان معنی است که نام تصاویری که با کلماتی که بیشتر استفاده می شوند در دسترس تر از نامهایی هستند که متعلق به کلماتی هستند که زیاد استفاده نمی شوند.

اگرچه درباره نوع پردازش های عصبی-شناختی موثر در نامیدن سریع تصویر، اتفاق نظر وجود ندارد، اما طبق مطالعات انجام شده توسط دکر و همکاران (۲۰۱۳) این پردازشگر های شناختی را می توان طبق موارد زیر تقسیم بندی کرد: تحلیل و کدگذاری ادراکی، تشخیص شی، برقراری معنایی و پاسخ کلامی. طبق این تقسیم بندی اولین مرحله شامل کدگذاری بصری می باشد که به لحاظ ادراکی، تحلیل سریع تصویر نمایش داده شده نیز در برمی گیرد. این مرحله همچنین شامل تحلیل جزئیات مشاهده شده در تصویر می باشد که در نهایت منجر به تشخیص شی نمایش داده شده در تصویر می شود. دومین مرحله شامل برقراری سریع ارتباط بین جزئیات مشاهده شده در تصویر و مشخصات مشابه ذخیره شده در حافظه بلند مدت در نتیجه مشاهده قبلی همان شی می باشد. مرحله سوم شامل بازیافت روابط معنایی

در ارتباط با شی تشخیص داده شده می باشد. این بازیافت معنایی در مرحله چهارم منجر به پاسخ کلامی و نامیدن تصویر می شود (غفار ثمر و همکاران، ۱۳۹۳).

در رابطه با مقایسه سرعت پردازش لغات و افعال تحقیقات زیادی در زبان فارسی انجام نگرفته است. با این حال غفار ثمر و همکاران ۱۳۹۳ تحقیقاتی انجام داده اند. طبق پژوهشهای آنها در ابتدا تفاوت های پردازش اسامی و افعال در ارتباط با ویژگی های صرفی و آوایی در نظر گرفته شد و مهمترین دلیل در بیان این ادعا پیچیدگی بیشتر ویژگی صرفی در افعال بیان شد. آنها بیان می کنند که قاعده سازی در پردازش افعال در مقایسه با سطح ادراک می باشند که سطح پردازش معنایی را شامل می شود. در پردازش اسامی در زبان اول و دوم سطح ادراک بالاترین سطح پردازش لغت دارای بیشترین میزان است. بنابراین می توان بیان کرد از آنجایی که بر اساس نظریه عمق پردازش پردازش لغت در سطوح بالاتر میزان یادآوری را افزایش می دهد، اسامی در حالت کلی میزان یادآوری بالاتری دارند. از طرفی آنها معتقدند که سرعت پردازش و بازیافت فعل کمتر از سرعت پردازش و بازیافت اسم می باشد. همچنین سرعت پردازش و بازیافت اسم و فعل در زبان اول کمتر از زبان دوم است. همچنین بیان می دارند که متغیر جنسیت تاثیر معناداری در تفاوت سرعت پردازش و بازیافت اسم و فعل در هر یک از دو زبان اول و دوم و بین زبان اول و دوم دارد. در واقع زنان نسبت به مردان سرعت بیشتری در پردازش و بازیافت فعل به زبان فارسی دارند.

۵. یافته ها

در این بخش با توجه به مطالب بیان شده در بخش قبلی، به تجزیه و تحلیل کمی داده های گردآوری شده و داده های پژوهش پرداخته شده است. در تجزیه و تحلیل تحقیق حاضر یک بُعد کمی وجود دارد که محاسبات آماری خاص است که بر نتایج به دست آمده از محاسبات آماری صورت می گیرد. تا بتوان نتایج حاصل از مشاهدات در نمونه انتخابی را به جامعه آماری مورد نظر تعمیم داد.

در این بخش، ابتدا اطلاعات حاصل از آزمون ها استخراج گردیده، سپس کلیه اطلاعات با استفاده از نرم افزار آماری SPSS.27 در بخش آمار استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

نمونه جمع آوری شده در این پژوهش ۴۰ نفر از زبان آموزان فارسی ایرانی و غیر ایرانی می باشند. در این بخش آمار توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی افراد و همچنین آمار توصیفی متغیرهای اصلی تحقیق ارائه شده است.

تکلیف نامیدن تصویر

در این پژوهش از آزمون نامیدن تصویر استفاده شده است. برای این منظور، چهل تصویر انتخاب شده است که بیست تصویر آن مربوط به واژگان و بیست تصویر آن مربوط به افعال است. تصاویر در بستر پاور پوینت به نمایش در می آیند.

تصاویر در صفحه های سفید به تصویر کشیده شده اند و از تصاویر واقعی استفاده شده است. در ابتدا سه تصویر خانه، چراغ و رودخانه به نمایش درآمدند که شرکت کننده با آزمون آشنا شود و این تصاویر جزو تصاویر اصلی به شمار نرفته اند. سپس کلمه شروع به نمایش در می آید و آزمون گیرنده باید زمان را ازین پس محاسبه کند. سپس صفحه جدا کننده به نمایش در می آید و بعد از آن ده تصویر که بیانگر واژه ها هستند نشان داده می شوند و پس از آن ده تصویر که مشخصه افعال هستند به نمایش در می آیند. دوباره ده تصویر واژه و پس از آن نیز ده تصویر افعال نشان داده می شود. بین هر گروه از تصاویر یک صفحه خالی جدا کننده به نمایش در می آید. در انتها کلمه پایان به نمایش در می آید و آزمون گیرنده می تواند زمان را نگه دارد. تصاویر واژگان شامل چهار دسته پنج تایی از اعضای بدن شامل: دست، پا، گوش، بینی و لب، لباس ها شامل: کفش، کلاه، شلوار، دامن و جوراب، میوه ها شامل: سیب، پرتقال، انگور، انار و گیلان و حیوانات شامل: گربه، سگ، مرغ، اسب و خرگوش هستند. تصاویر افعال نیز شامل: خندیدن، گریه کردن، دویدن، راه رفتن، خواندن، رقصیدن، نوشتن، فکر کردن، کار کردن، خوردن، نشستن، خوابیدن، شنیدن، پریدن، حرف زدن، هل دادن، کشیدن، پوشیدن، دیدن و خریدن است. تصاویر اسامی و افعال از میان پربسامدترین اسامی و افعال زبان فارسی انتخاب شده اند و توجه شده است که این افعال و اسامی در آموزشهای فارسی آموزان غیرایرانی بوده باشد.

نمونه پژوهش

نمونه جمع آوری شده در پژوهش حاضر ۴۰ نفر فارسی آموزان مرکز آموزش زبان بودند که شامل ۲۰ فارسی آموز ایرانی و ۲۰ فارسی آموز غیر ایرانی بود که از نظر جنسیت ۲۱ نفر از آنها مرد و ۱۹ نفر زن بوده اند.

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای اصلی تحقیق شامل کمترین، بیشترین، میانگین و انحراف معیار متغیرهای اصلی تحقیق شامل سرعت نامیدن اسم و سرعت نامیدن فعل را به تفکیک دو گروه فارسی آموزان ایرانی و غیر ایرانی نشان می دهد.

جدول ۱: آمار توصیفی سرعت نامیدن اسم و فعل در دو گروه ایرانی و غیر ایرانی

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سرعت نامیدن اسم	ایرانی	۰/۵۸۱	۰/۲۶۲	۰/۲۷۰	۱/۴۸۰
	غیر ایرانی	۱/۳۴۸	۰/۶۰۱	۰/۶۳۰	۲/۷۸۰
سرعت نامیدن فعل	ایرانی	۰/۸۲۹	۰/۴۲۷	۰/۳۴۰	۲/۱۹۰
	غیر ایرانی	۱/۹۶۴	۰/۹۰۹	۰/۷۶۰	۳/۸۷۰

یافته های تحلیلی

در بخش یافته های تحلیلی با استفاده از آزمون های مختلف آماری به بررسی و مقایسه متغیرهای جمع آوری شده از آزمون ها پرداخته ایم. به منظور مقایسه سرعت اسم و فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

از آزمون‌های تی مستقل، به منظور مقایسه سرعت نامیدن اسم و جنس در هر گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی از آزمون تی زوجی و به منظور بررسی همزمان اثر جنسیت در مقایسه اول از آنالیز واریانس دو طرفه استفاده شده است.

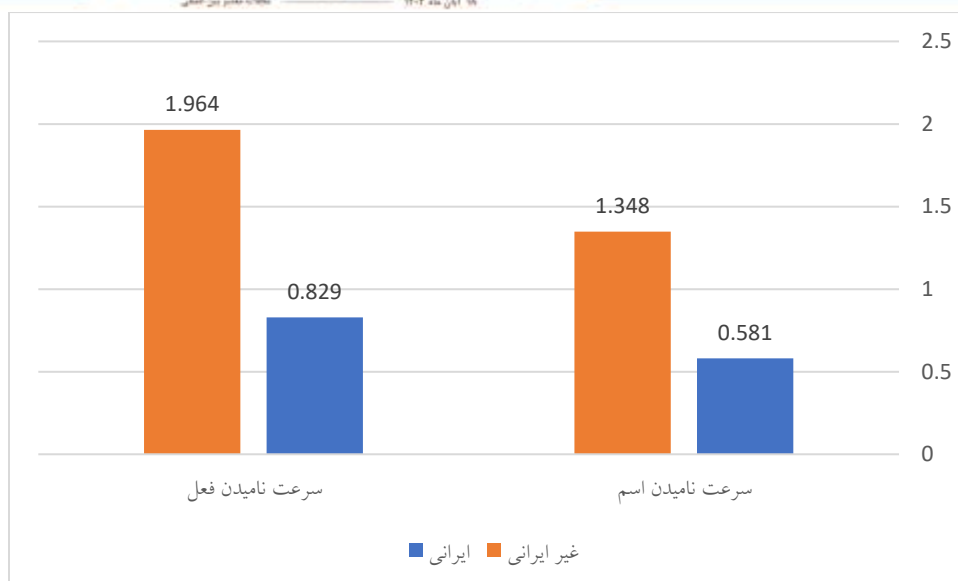
مقایسه سرعت اسم و فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

همانطور که اشاره شد جهت مقایسه سرعت اسم و فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی از آزمون تی مستقل استفاده شده است.

با توجه جدول ۲ و آزمون تی مستقل در مورد تفاوت میانگین سرعت نامیدن اسم در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی ملاحظه می‌شود که آزمون برای این متغیر معنی‌دار است ($t=5/228$, $sig<0/05$). بدین معنی که تفاوت معنی‌داری بین سرعت نامیدن اسم در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی وجود دارد و بر اساس میانگین بدست آمده زبان آموزان ایرانی دارای میانگین سرعت نامیدن اسم کمتری از گروه فارسی آموزان غیر ایران هستند. همچنین در مورد تفاوت میانگین سرعت نامیدن فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی ملاحظه می‌شود که آزمون برای این متغیر نیز معنی‌دار است ($t=5/054$, $sig<0/05$). بدین معنی که تفاوت معنی‌داری بین سرعت نامیدن فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی وجود دارد و بر اساس میانگین بدست آمده زبان آموزان ایرانی دارای میانگین سرعت نامیدن فعل کمتری از گروه فارسی آموزان غیر ایرانی هستند.

جدول ۲: مقایسه میانگین سرعت نامیدن اسم و فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

نتیجه آزمون تی مستقل	غیر ایرانی	ایرانی	گروه متغیرهای تحقیق
$0/001 \text{ sig}=5/228 \text{ t=}$	$1/348 \pm 0/601$	$\pm 0/262$	سرعت نامیدن اسم
$0/001 \text{ sig}=5/054 \text{ t=}$	$1/964 \pm 0/909$	$\pm 0/427$	سرعت نامیدن فعل

نمودار ۱: مقایسه میانگین سرعت نامیدن اسم و فعل در بین دو گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

مقایسه سرعت نامیدن اسم و جنس در هر گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی

همانطور که اشاره شد جهت مقایسه سرعت نامیدن اسم و جنس در هر گروه فارسی آموزان غیر ایرانی و فارسی زبانان ایرانی از آزمون تی زوجی استفاده شده است.

با توجه جدول ۳ و آزمون تی زوجی در مورد تفاوت سرعت نامیدن اسم و فعل در گروه فارسی آموزان ایرانی، ملاحظه می شود که آزمون در مورد فارسی آموزان ایرانی معنی دار است ($t=5/939$, $sig<0/05$). بدین معنی که تفاوت معنی داری در سرعت نامیدن اسم و فعل در گروه فارسی آموزان ایرانی وجود دارد و با توجه به میانگین نمره میانگین سرعت نامیدن اسم در فارسی آموزان ایرانی به طور معنی داری کمتر از سرعت نامیدن فعل است. همچنین آزمون در مورد فارسی آموزان غیر ایرانی نیز معنی دار است

($t=4/995$, $sig<0/05$). بدین معنی که تفاوت معنی داری در سرعت نامیدن اسم و فعل در گروه فارسی آموزان غیر ایرانی وجود دارد و با توجه به میانگین نمره میانگین سرعت نامیدن اسم در فارسی آموزان غیر ایرانی به طور معنی داری کمتر از سرعت نامیدن فعل است.

جدول ۲: مقایسه میانگین سرعت نامیدن اسم و فعل در هر گروه

نتیجه آزمون تی زوجی	سرعت نامیدن فعل	سرعت نامیدن اسم	متغیر گروه
$t=5/939$ $sig=0/01$	$0/829 \pm 0/427$	$0/581 \pm 0/262$	فارسی آموزان ایرانی
$t=4/995$ $sig=0/01$	$1/964 \pm 0/909$	$1/348 \pm 0/601$	فارسی آموزان غیر ایرانی

مقایسه بر حسب جنسیت

همانطور که اشاره شد جهت مقایسه متغیرهای بر حسب جنسیت افراد از آزمون واریانس دو متغیره استفاده شده است.

با توجه جدول ۴ و نتایج آزمون آنالیز واریانس دو متغیره در مورد بررسی اثر جنسیت در مقایسه سرعت نامیدن فعل ملاحظه می شود که اثر جنسیت معنی دار نمی باشد ($f=0/002$ $sig>0/05$) بدین معنی که جنسیت در سرعت نامیدن فعل تاثیر ندارد و بین زنان و مردان تفاوت معنی داری از نظر سرعت نامیدن فعل وجود ندارد همچنین اثر متقابل جنسیت و ملیت نیز معنی دار نمی باشد ($f=0/011$ $sig>0/05$) بدین معنی که در بین دو ملیت ایرانی و غیر ایرانی نیز از نظر جنسیت در سرعت نامیدن فعل تاثیر ندارد و بین زنان و مردان ایرانی و غیر ایرانی نیز تفاوت معنی داری از نظر سرعت نامیدن فعل وجود ندارد.

جدول ۴: بررسی اثر جنسیت در مقایسه سرعت نامیدن فعل

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	f	sig
اثر ثابت	۷۷/۵۱۸	۱	۷۷/۵۱۸	۱۴۵/۶۸۱	۰/۰۰۱
جنسیت	۰/۰۰۱	۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۹۶۳
ملیت	۱۲/۷۷۷	۱	۱۲/۷۷۷	۲۴/۰۱۳	۰/۰۰۱
اثر متقابل جنسیت و ملیت	۰/۰۰۶	۱	۰/۰۰۶	۰/۰۱۱	۰/۹۱۵
خطا	۱۹/۱۵۶	۳۶	۰/۵۳۲		
کل	۱۱۰/۰۵۴	۴۰			

با توجه جدول ۵ و نتایج آزمون آنالیز واریانس دو متغیره در مورد بررسی اثر جنسیت در مقایسه سرعت نامیدن اسم ملاحظه می شود که اثر جنسیت معنی دار نمی باشد ($f=0/120$ $sig>0/05$) بدین معنی که جنسیت در سرعت نامیدن اسم تاثیر ندارد و بین زنان و مردان تفاوت معنی داری از نظر سرعت نامیدن اسم وجود ندارد همچنین اثر متقابل جنسیت و ملیت نیز معنی دار نمی باشد ($f=0/048$ $sig>0/05$) بدین معنی که در بین دو ملیت ایرانی و غیر ایرانی نیز از نظر جنسیت در سرعت نامیدن اسم تاثیر ندارد و بین زنان و مردان ایرانی و غیر ایرانی نیز تفاوت معنی داری از نظر سرعت نامیدن اسم وجود ندارد.

جدول ۵: بررسی اثر جنسیت در مقایسه سرعت نامیدن اسم

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	f	sig
اثر ثابت	۳۶/۸۷۹	۱	۳۶/۸۷۹	۱۶۳/۲۸۲	۰/۰۰۱
جنسیت	۰/۰۲۷	۱	۰/۰۲۷	۰/۱۲۰	۰/۷۳۱
ملیت	۵/۷۸۱	۱	۵/۷۸۱	۲۵/۵۹۵	۰/۰۰۱
اثر متقابل جنسیت و ملیت	۰/۰۱۱	۱	۰/۰۱۱	۰/۰۴۸	۰/۸۲۷
خطا	۸/۱۳۱	۳۶	۰/۲۲۶		

۶. بحث و نتیجه گیری

با توجه به داده های پژوهش، می توان گفت که سرعت فارسی زبانان هم در نامیدن افعال و هم در نامیدن اسامی نسبت به فارسی آموزان غیرایرانی بوده است. بدین معنی که فارسی زبانان سریع تر از فارسی آموزان توانسته اند افعال و اسامی را بنامند. همچنین فارسی زبانان در نامیدن اسامی نسبت به افعال سریع تر عمل کرده اند. همیننسبت را می توان در فارسی آموزان غیر ایرانی نیز مشاهده کرد. بدین معنی که فارسی آموزان غیر ایرانی توانسته اند اسامی را سریع تر از افعال بنامند. اما عامل جنیست در این پژوهش معنی دار نبود. به این معنی که نه در فارسی آموزان غیر ایرانی و نه در فارسی زبانان ایرانی، جنیست تاثیری در سرعت نامیدن اسامی و افعال نداشته است.

۷. منابع

منابع فارسی

۱. استانبورگ، دنی. گلفام، ارسلان. (۱۳۸۲). درآمدی بر روانشناسی زبان، انتشارات سمت
۲. بازرگان، شقایق، سعید منش، محسن، ایروانی، محمدرضا. (۱۳۹۸). مقایسه سرعت نامیدن خودکار و حافظه فعال در کودکان با و بدون نارساخوانی. مجله مطالعات ناتوانی، (۹): ۳۹، ص ۶-۱.
۳. سلیمانی، زهرا، نعمتی، پروین، برخوردار، اعظم، باغستانی، احمدرضا. (۱۳۹۲). تعیین نقطه برش آزمون نامیدن خودکار سریع در کودکان به خوان و نارساخوان. شنوایی شناسی. دوره ۲۲، شماره ۴، ص ۹۷-۹۰.
۴. داوسون، پگ، کوپیر و ریچارد. ابراهیمی، علی اکبر، عابدی، احمد، فرامرزی، سالار، آگاهی، بیتا، بهروز، منیر. (۱۳۹۳). کارکردهای اجرایی در کودکان و نوجوانان. انتشارات نوشته
۵. دهقان قجور، زهرا. (۱۴۰۰). بازداري و کنش زبانگردانی. انتشارات سنجش و دانش.
۶. دهقان قجور، زهرا. (۱۴۰۲). آموزش و ارزشیابی مهارت سخن گفتن. پانزدهمین کنفرانس بین المللی مطالعات زبان، ادبیات، فرهنگ و تاریخ/لهستان.
۷. طحان زاده، بهنوش، سلیمانی، زهرا، خدای، سیده مریم، مهری، آذر، جلالی، شهره. (۱۳۹۱). بررسی روایی و پایایی آزمون تصویری نامیدن شفاهی در افراد بزرگسال زبان پریش. شنوایی شناسی. دوره ۲۱، شماره ۴، ص ۹۲-۸۵.
۸. عبدالهی مقدم، مریم، مرادی، علیرضا، حسنی، جعفر، رضازاده، مجید. (۱۳۹۱). مقایسه حافظه شرح حال در افراد تک زبانه و دوزبانه. سال ۴، شماره ۲ (پیاپی ۱۴)، ص ۷-۱.

۹. غفارثرمر، رضا. (۱۳۹۸). مبانی جامعه‌شناسی زبان. انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
۱۰. غفارثرمر، رضا، طبسی مفرد، فاطمه، اکبری، رامین. (۱۳۹۳). تفاوت شناختی در سرعت نامیدن تصویر میان مردان و زنان دوزبانه فارسی-انگلیسی. فصلنامه جستارهای زبانی، دوره ۵، شماره ۲ (پیاپی ۱۸)، ص ۱۶۱-۱۷۸.
۱۱. غفارثرمر، رضا، طبسی مفرد، فاطمه، اکبری، رامین. (۱۳۹۳). پردازش اسامی و افعال در زبان اول و دوم: بررسی شناختی سطوح پردازش لغت در افراد دوزبانه فارسی-انگلیسی. نشریه پژوهش‌های زبان‌شناسی، سال ۶، شماره ۲، شماره ترتیبی ۱۱، ص ۵۷-۶۹.
۱۲. قریشی، زهرا سادات، عظیمیان، مجتبی، علاق‌بند راد، جواد، خرمی بنارکی، آناهیتا، رفیعی، سید مجید، صلواتی، مهیار، طهماسب زاده، فاطمه، صدیق، زهرا، پیشه‌ور، سارا، محمدی ثابت، وحیده، اسدی، مژگان، قسیسین، لیلا. (۱۳۹۳). معرفی بسته ارزیابی دست‌یابی واژگانی در زبان فارسی و بررسی روایی و پایایی آن. آسیب‌شناسی گفتار و زبان، دوره ۱، شماره ۳، ص ۲۱-۳۰.
۱۳. محمدزاده، محمدرضا. (۱۴۰۰). دوزبانگی و چندزبانگی در مدارس. نهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت علوم انسانی در ایران: تهران.
۱۴. مهری، آذر، کرد، نرگس، قائمی، حمیده. (۱۳۸۸). تهیه آزمون تصویری نامیدن افعال فارسی برای بیماران زبان‌پریش و تعیین روایی محتوایی آن. توان بخشی نوین: دانشکده توان بخشی: دانشگاه علوم پزشکی تهران، دوره ۳، شماره ۱ و ۲، ص ۱۰-۶.
۱۵. میردهقان، مهین ناز، طاهرلو، فرنوش. (۱۳۹۰). تاثیر فرهنگ ایرانی در آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان. ادبیات پارسی معاصر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال ۱، شماره ۲، ص ۱۳۱-۱۱۵.
۱۶. نخشب، محبوبه، محمودی، فریبا، اسدالله پور، فائزه. (۱۳۸۹). بررسی مدت زمان پاسخ‌دهی در تکلیف نامیدن تصاویر اسامی در کودکان طبیعی. پژوهش در علوم توان بخشی، سال ۶، شماره ۲، ص ۱-۷.
۱۷. نوده‌ئی، خدیجه، صرامی، غلام رضا، کرامتی، هادی. (۱۳۹۵). رابطه کراکردهای اجرایی و ظرفیت حافظه کاری با عملکرد خواندن دانش‌آموزان: نقش سن، جنس و هوش. فصلنامه روان‌شناسی شناختی، دوره ۴، شماره ۳، ص ۲۴-۱۱.
۱۸. نیلی پور، رضا، پور شهباز، عباس، قریشی، زهرا سادات، یوسفی، عاطفه. (۱۳۹۳). بررسی اعتبار و روایی آزمون تصویری نامیدن فارسی. آسیب‌شناسی گفتار و زبان، دوره ۱، شماره ۴، ص ۱۹-۲۵.
- منابع انگلیسی

1۹. Cychowicz y, Friedman D, Rothstein M, Snodgrass J. (1997). Picture naming by young children: norms for name agreement, familiarity, and visual complexity. *Journal of experimental child psychology*. Volume 65, Issue 2. P. 171-237.
۲۰. [Janssen](#) N, Schrim W, Mahon B, Caramazza A. (2008). Semantic Interference in a Delayed Naming Task: Evidence for the Response Exclusion Hypothesis. *Journal of experimental psychology*. [34\(1\): 249–256](#).
۲۱. Martinez Cuitino M, Gonzalo Soriano F, Jaichenco V, Steeb B, Balrreyor J. (2019). Predictors of picture naming and picture categorization in Spanish. *Journal of Psycholinguistics* 6(1):6-18
۲۲. Meuter, R., Alport, A. (1999). Bilingual languages switching in naming: Asymmetrical costs of language selection. *Journal of memory and languages*. P. 40-25
۲۳. Piai V, Roelofs A, Schriefers H. (2015). Task choice and semantic interference in picture naming. *Acta psychologica*(157). P . 13-22.
۲۴. Piai V, Roelofs A, Schriefers H. (2013). Locus of semantic interference in picture naming: Evidence from dual-task performance. *Journal of experimental psychology*. 0(1):147-65.
۲۵. Starreveld P, La Heij W. (2017). Picture-word interference is a Stroop effect: A theoretical analysis and new empirical finding. *Psychonomic Bulletin & Review*. Volume 24, p. 721–733.